

ROK 1950

Politický život

Konec poloviny 20. století nás zastihuje v rušném vývoji společenského dění. Od r. 1948 jsou v obci 2 politické strany : čsl. strana komunistická a čsl. strana lidová. Při sloučení v r. 1948 přešlo 25 sociálních demokratů do strany komunistické – ostatní zůstali bez politické příslušnosti. Čsl. strana socialistická se u nás neustavila.

Řecké děti

V ozdravovně Nový život se objevily řecké děti. Byly to děti řeckých vlastenců, kteří bojovali proti feudalismu za nový společenský řád. Později se uplatnily v Tesle Rožnov.

Letošní rok je také rokem vypuknutí korejské války.

MNV

V rámci reorganisace Národních výborů byl MNV reorganisován takto :

Předseda : Jan Bíl 58

I. místopředseda : Julius Fiurášek 39

II. místopředseda : Antonín Vašut

Členové rady MNV : Ludvík Kantor, Michal Maceček 40, Jurečka Rudolf 29, Dominik Maceček 180, Josef Zeť

Členové MNV :

Křenek Julius 236, Mäuthner Josef, Vašut František, Metoděj Prorok, Jindřich Kysučan, ředitel školy, Anna Ondryášová porodní asistentka, Mikulanka František 166, Robert Vítek.

Za ČSM Karel Pavlát, František Juroška.

Za čsl. stranu lidovou : Janíček František mladší, Josef Skalík 62, Vladislav Krištof 76.

Jako referenti : Bohumil Skalík a František Ondryáš.

Náhradníci : Bedřich Fiurášek 49, Juříček Jiří 165, Jindřiška Křenková, František Chrbját, Pavel Petřek.

Jednotlivé referáty byly rozděleny takto :

Referent pro všeobecné věci, plánovací a bezpečností : předseda MNV Jan Bíl

Referent finanční : Ludvík Kantor

Referent zemědělský : Michal Maceček

Referent práce, sociální péče a zdravotnictví : Rudolf Jurečka 29

Referent hospodářský a technický : Dominik Maceček 180

Školský a osvětový referent : Julius Fiurášek

Přestala existovat místní školní rada. Poslední schůze MŠR byla 20.12.1949.

V nové školské komisi jsou zastoupeni : Antonín Vašut, František Mikulanka, Michal Juroška 66, František Mikuda.

Zrušena je také osvětová rada. Nový místní národní výbor složil slib do rukou předsedy ONV.

Kroupy dne 10. května 1950.

Sčítání lidu – národní sčítání

Bylo provedeno ve dnech 1. – 10. března 1950.

Sčítání provedlo 5 sčítacích komisařů (mezi nimi i kronikář) a 1 sčítací revisor – Josef Holčák, ředitel školy. Sčítání se provádělo dům od domu na obsáhlých blanketech.

Výsledek :

Počet domů v obci : 344, z toho 315 obydlených a 29 neobydlených

Počet přítomných osob : 1690, a to : v bytech 1 431, v hotelích a ozdravovnách 259.

Zemědělských závodů v obci : 301,

a to : 68 závodů s výměrou půdy do 1 ha – 38,81 ha

141 závodů s výměrou půdy do 5 ha – 396,12 ha

74 závodů s výměrou půdy do 10 ha – 507,88 ha

15 závodů s výměrou půdy do 20 ha – 193,13 ha

3 závody nad 20 ha – 93,99 ha

Zde nepatří závody ležící v katastru jiných obcí a půda nepatřící k zemědělským závodům, t. j. cesty, vodní toky atd. Není zahrnuta ani půda velkostatku Rožnov, ač ona tvoří podstatnou výměru obce.

1. pozemky zemědělských závodů

v obci.....1 229,93 ha

2. pozemky nepatřící k zemědělským

závodům116,98 ha

3. pozemky, na nichž nikdo

nehospodaří.....10,47 ha

4. pozemky na nichž hospodaří hospodáři z jiných obcí, patřící ale do katastru

zdejší obce988,71 ha

celková plocha obce 2 346,09 ha

t. j. 23 km² 46 ha, 9 a.

Výroba živočišná

Produkce mléka a vajec, jak ji uvádí úřední zpravodaj statistického úřadu Praha František Janíček 47, který je v této funkci od r. 1940 :

V letech 1940 – 45 bylo odevzdáno ročně 70 000 l mléka na prodej, zbytek ponechán na samozásobení. Samozásobitelské dávky činily ½ l na osobu i dospělou, od r. 1945 činí samozásobitelská dávka ¾ l na osobu.

Ve válce byla cena mléka (úřední) 3,20 K, dnes 5,20 Kčs s donáškou do domu (do 1 km 10 h, do 2 km 20 h).

Úředně podchycená produkce mléka na prodej činila v letech :

1945 130 000 l

1946 130 000 l

1947 122 000 l

1948 122 000 l

1949 122 000 l

1950 121 000 l

Vejce se odevzdávaly za Protektorátu ze slepice 60 kusů ročně. V obci bylo úředně vedeno 816 – 830 slepic. Dodávka byla zmírněna, když slepici odnesla liška ((což většinou pravdě neodpovídalo), o čemž byl sepsán protokol.

Od roku 1945 se odevzdávalo 75 vajec z 1 slepice. Od roku 1948 se dodávka vajec vyměřuje z výměry půdy :

Z 1 ha orné půdy 250 vajec, od 1 ha do 1,49 ha orné půdy 320 kusů z ha, od 1,50 ha do 2 ha orné půdy 390 kusů z ha.

Od roku 1945 dodnes činí počet odevzdávaných vajec ročně 63 – 64 000 kusů.

Cena za 1kg za války 33 – 44 K, dnes 44 Kčs (v roce 1976 15,30 Kč).

Černé ceny za války byly : 1 l mléka 20 K, 1kg másla 900 K, vejce 10 – 15 K.

V roce 1948 se objevil ve zdejší obci mor drůbeže.

JSČZ

JSČZ – jednotný svaz českých zemědělců – má v oboru působnosti všechny záležitosti zemědělství. Čítal průměrně 80 – 70 členů, dnes 110. Členové platí příspěvky od 20 až do 200 Kčs. JSČZ vyřizoval pro své členy poukazy na boty, šaty, hospodářské náčiní atd.

Předseda JSČZ a nyní zemědělský referent MNV podává tyto informace :

S plánováním osevu se začalo v roce 1947. Výrobní smlouva se uzavírá od roku 1949.

Osevní plochy v letech 1945 – 50 byly vedeny takto :

Orná půda	312 ha 70 a
Zemědělská půda (louka, pastva)	825 ha 80 a
Počet závodů do 2 ha	131
Počet závodů od 2 ha do 5 ha	93
Počet závodů od 5 ha do 10 ha	72
Počet závodů od 10 ha do 20 ha	16
Počet závodů přes 20 ha	1

Osevní plochy činily :

21 ha.....pšenice

55 ha.....žito

8 ha.....ječmen

64 ha.....oves

148 ha obiloviny

2 ha luštěninné krmné směsky na zrno

65 ha brambory

20 ha krmné okopaniny

4 ha len

40 a trávnických semen

73 ha a 30 a jeteliny na orné půdě

Stav dobytka letos :

34 koní, z toho 2 registrované plemenné klisny

680 kusů skotu celkem,

350 krav, 160 telat

250 kusů prasat, z toho 13 prasnic

100 ovcí

1 450 slepic a 30 kusů vodní drůbeže na plemeno

Na kontigent bylo letos odevzdáno 29 909 kg jatečného skotu (splněno na 160%)

9 670 kg vepřového masa
115 132 l mléka
46 080 kusů vajec
91 kg kusy, kachny.

Roční dojivost čítala na 1 krávu 950 l mléka.
Snůška na 1 slepici činila 95 vajec.

Dodávka obilnin činila 42 q.

Domácí porážky vepřů

Z domácích porážek vepřů se odevzdávalo sádlo (do řeznictví Maceček v Horní Bečvě) podle váhy vepře od 2 ½ kg do 4 ½ kg.

Letos se odevzdává, je-li porážka jen jednou za rok – paušálně 5 kg.

Domácí porážka se předem na MNV na tiskopise ohlásila, načež navštívila v den porážky domácnost porážková komise, která sestávala z předsedy MNV, zemědělského referenta a ohližitele. Vážným byl od r. 1946 Julius Fiurášek 39. Důležitá byla funkce ohližitele. Byl to občan zvlášť instruovaný, který maso orazítkoval. Ohližitelem byl nejdříve Vojkůvka z Dolní Bečvy, pak František Mikulenka č. 166, který měl na starosti více obcí.

Množství porážek :

V minulých letech bylo velmi mnoho domácích porážek – skoro v každé chalupě. Byly i porážky „na černo“.

Choroby vepřů :

Z chorob se objevily letos ve větším měřítku : obrna, těšínská (paralysa), kopřivka, červenka.

Mor drůbeže se tu objevil v roce 1948 (Žitník v Kněhyních).

Kozy se mohly porážet volně, u ovcí byla přípustná jen nutná porážka.

Ceny dobytka :

Úřední ceny dobytka dodávaného na kontingent činí podle tříd :

Hovězí : 11 – 21,60 Kčs

Vepřové : od 24 Kčs do 32 Kčs

Telecí : od 11 Kčs do 22 Kčs

Ceny obilí :

Ceny dodávaného (dobytka, obilí) :

Rež 360 Kčs za 1 q

Pšenice 380 Kčs za 1 q

Oves 267 Kčs za 1 q

Dobytěk se odevzdává na Horní Bečvě.

Dodávka obilnin

Obilniny se odevzdávaly v prvních poválečných letech ve skladišti Hospodářského družstva na Horní Bečvě, kde rolníci naši též nakupovali umělá hnojiva. Od roku 1948 byla v naší obci

zřízena samostatná pobočka Hospodářského družstva v Rožnově a umístěna v skladných místnostech obchodu Jana Děckého. Skladníkem byl František Mikulěnka 166, pak Rudolf Jurečka 29.

Později bylo umístěno toto skladiště v obecním skladišti u Josefa Janíčka 170.

Národní pojištění zemědělců

Od roku 1948 bylo zavedeno pro zemědělce Národní pojištění, které se platilo podle výměry půdy a podle počtu členů rodiny od 15 roků. Zemědělci toto pojištění většinou odmítali platit.

Chov ovcí, salaš

Poněvadž v našich valašských písních se tolik zpívá o ovečkách, podíváme se na tento problém po ekonomické stránce. Dnes již chov ovcí takřka vymizel, přece však skoro každý zemědělec chová 2 i více ovcí. Mnozí dávají ovce přes léto (od 1. května do sv. Václava) na salaš na Radhošť nebo na Černou horu. Majitel Paprskář František. Salaš na Pústevnách v naší obci dávno před světovou válkou vyhořel a byl zrušen.

Za pasení platí zemědělec 90 Kčs ročně (po roce 1953), od 1 kusu a majitel salaše dává majiteli ovce 3 kg ovčího sýra z 1 obce. Když zemědělci potřebovali peníze prodávali tento sýr za 20 – 25 Kčs za 1 kg. Majitelé salašů prodávali „žinčicu“ i ovčí sýr četným hostům, kteří denně přes temeno Radhoště i Černé hory proudili.

Papuče z houně

V zimě, když je kraj zasněžený a mrzne vídáváme naše občany ve valašských papučích z tlusté ovčí houně (jindy ne). Naši obuvníci Vachůn, Ondryáš „na Kněhyni“, Vaněk a Mitáš v Kněhyních mají papučovou sezónu. Jmenovaný Josef Vachůn 241 šil na zimu i 150 párů papučí. Proto mu v méně důležité práci pomáhali i sousedé (prosívání tuplůvek).

Houně vyrábí firma Karel Langer, výroba houní a sukna Prostřední Bečva (od roku 1942 provozovatel firmy Rudolf Langer).

Langrova valcha

Na dotazy kronikáře odpovídá majitel firmy toto : „V našem podniku vyráběli jsme papučové houně bílé, i barevné, koňské příkrývky, valašské vlnáky pruhované i kostkované, sukna na valašské kroje, sukna a lehké houně na obleky pro dřevaře a zemědělce.

Také jsme sprádali vlnu na přízi k pletení svetrů, rukavic apod. Pracovali jsme jednak z vlastního materiálu, ale také z vlny od chovatelů ovcí, pro které jsme zpracovávali zboží ve mzdě. V posledních letech, kdy začal systém obhospodaření, pracovali jsme výhradně ve mzdě pro chovatele ovcí.

Vlnu k zpracování nosili nám chovatelé ovcí z celého Valašska, ale nejvíce zákazníků měli jsme z okresu frýdeckého. Také z ostatní Moravy, Slovenska a z Čech jsme měli četné zákazníky.

Průměrně jsme zpracovali asi 50 q vlny za sezónu, která se řídila ostříhem ovcí, tedy výroba byla sezónní.

Podnik vznikl z malých začátků, stroje byly pořízeny starší a tak bylo třeba stále něco opravovat a zlepšovat vlastníma rukama.

Krise v letech 1929 – 33 neprojevila se u nás snad tím, že by lidé nosili méně vlny k zpracování, ale tím, že nám za zpracování zůstávali dlužní, kteréžto pohledávky nebyly již nikdy vyrovnány.

Za Protektorátu pracovali jsme výhradně ve mzdě pro chovatele ovcí. Nastalo řízené hospodářství, nebylo textilií a tak chovatelé ovcí využívali hojně své výsady k zpracování vlny, a byli by nás v pravém slova smyslu zanesli vlnou, kdyby i tato výsada nebyla do určité míry omezena. Každý musil mít od své obce potvrzení, že je skutečně chovatelem ovcí a že zpracované textilie použije výhradně pro sebe, svou rodinu a své zaměstnance.

V roce 1945 utrpěl náš podnik válečnými zásahy, takže teprve po nejdůležitějších opravách mohli jsme začít s provozem koncem měsíce září 1945.

Poněvadž nebylo prozatím jiných nařízení, pracovali jsme dále ve mzdě pro chovatele ovcí. Brzy na to soustředil však Svaz chovatelů zvířectva veškeré záležitosti týkající se zpracování vlny od chovatelů ovcí, mohli jsme pracovat pouze jeho prostřednictvím, pak výlučně jen pro tento svaz, který měl svou vlastní sběrnou vlny a zpracované výrobky sám vydával svým členům. Avšak i tento způsob zpracování byl v roce 1947 zastaven; pracovali jsme pak z přidělu materiálu pro textilní rozdělovnu Textilia, a konečně v posledních letech, kdy soukromé podniky tohoto druhu pracovat mohou pouze ve mzdě pro národní podniky, vyráběli jsme pokrývky pro národní podnik Lodena v Novém Jičíně. Nyní jsme dočasně zastavili pro vozování živnosti, poněvadž jsme nedostali pro naši dílnu vhodnou práci. 11.4.1950.“

V zaměstnanosti našich občanů byl tento podnik bezvýznamný, protože zaměstnával jen několik občanů.

Solanská valcha

Zakladatel firmy, bývalý strojník parní pily na Prostřední Bečvě, spříznil se s rodinou Solanskou, která vybudovala hned vedle stejný podnik o stejné kapacitě.

Po valašských papučích přišly soukenné obuvi s gumovou podrážkou, které vyráběl Svit n. p. Gottwaldov. Nejlepší kombinací je domácí papuče s papírovou podrážkou nazuty do gumových galoších.

Zpracování ovčí vlny

Ovčí vlnu si nyní chovatelé zpracovávají doma (krumplují a přadou) na nitě, z kterých se ručně jehlicemi pletou svetry.

Prodej uhlí

Uhelné sklady jsou umístěny za usedlostí Josefa Janíčka 170 u bacovské cesty.

V předválečných letech nebylo zájmu o uhlí, protože byl dostatek dřeva. Teprve v roce 1940 začal do zdejší obce dovážet uhlí Josef Zeť z Ostravy, 1q za 34 K. Mnoho zájmu však o něj nebylo. Přes válku však dřevo se stalo vzácnějším a dražším materiálem a tak vznikla první uhelná živnost Filomena Zeťová, obchod s uhlím.

V roce 1946 prodala 80 tun, v roce 1950 již 800 tun za rok. Po likvidaci soukromého obchodu byl obchod přeměněn na pobočku Uhelných skladů v Rožnově a přivtěleny k ní 4 vesnice : Dolní Bečva, Horní Bečva, Hutisko, Solanec, a kontigent pro tyto vesnice činí 30 000 q v hnědouhelné hodnotě. Hnědé uhlí se u nás objevilo poprvé v roce 1947. Uhlí rozvážel Josef Zeť.

Socialisace hotelových podniků

Letos po letní sezóně bylo likvidováno i soukromé vlastnictví hotelových podniků : Krejčí Pústevny, Skokan v Kněhyních a Zavadilka Karla Maliny. Jen Josef Blažek s hotelem Bečva odepřel vstoupiti do komunálních podniků a zůstává soukromým sektorem.

Do socialistického sektoru se postupně zapojily i zbývající obchody v naší obci.

Pohyb obyvatelstva za poslední léta

Narození :

Rok	Mužů	Žen	Manželských	Nemanželských	Mrtvě narozených
1946	32	32	61	3	-
1947	27	24	47	4	-
1948	23	22	42	3	-
1949	20	16	35	1	-
1950					

Další léta již matriční úřad počet narozených jako úřední tajemství nesdělí.

Zemřelí :

Rok	Mužů	Žen	Celkem
1946	7	16	23
1947	17	6	23
1948	6	6	12
1949	10	10	20
1950			

Průměrného stáří se dožívají lidé asi do 70 let. Dosti úmrtí bývá na srdce.

Školství za poslední léta :

Šk. rok	Bacov			Kněhyně			U mostu			Do I. třídy nástup. žáků
	Poč.tř.	Chlapců	Děvčat	Poč.tř.	Chlapců	Děvčat	Poč.tř.	Chlapců	Děvčat	
45-46	2	28	30	3	45	61				
46-47	2	26	27	2	38	44				
47-48	2	26	25	2	39	43				
48-49	2	26	24	2						
49-50	1	20	19	3						

Učitelé :

V Bacově vyučovali : Bedřich Vašek, Jan Květoň, Zita Blažková a Emil Vašek.

V Kněhyních vyučovali : Josef Holčák, Pavlína Hynková, Božetěch Vlček, Kretková Věra, Františka Karbanová, Vlasta Podzemná, Květoslava Dorčáková, Ctimír Karban.

U mostu v roce 1946 nastala změna ve funkci řídicího učitele. Metoděj Purč odešel na obecnou školu na Juřinku a místo něj byl nově ustanoven řídicím učitelem Jindřich Kysučan z Hutiska. Z učitelů tam vyučovali : Augusta Purčová, Zita Blažková, Jarmila , Ctimír Karban, Ludmila Bárová.

Jednotná škola, MDF

Dne 21. dubna 1948 schválilo ÚNS vládní návrh zákona o jednotném školství, čímž se splnil sen Jana Amose Komenského by se dostalo vzdělání všem dětem bez zřetele na sociální původ. Zaniká obecná a měšťanská škola. Žáci jsou nyní vzděláváni prvních 5 let v národní škole, další 4 léta ve střední škole (u nás v Horní Bečvě). Nastává tedy hromadný přesun žáků 6., 7., 8. post. ročníků na střední školu v Horní Bečvě. Namnoze se tomu občané velmi bránili s odůvodněním, že u regulace u krompáče a lopaty, na poli neb i v pletárně takového vzdělání děti potřebovat nebudou. Ve škole nastává i nový způsob práce s dětmi, a tak se setkáváme s novými pojmy, jako : závazky, soutěžení, patronáty nad slabšími žáky, žákovská organizace aj. Posledními učitelkami ženských ručních prací, které se přestaly vyučovat byly ve zdejší obci Libuše Šturmová a pak Věra Smolná. Žáci byli stravováni ve škole z Mezinárodního dětského fondu.

Žákům byla věnována větší zdravotní péče ve formě lékařských prohlídek, opravy chrupu a očkování. 20. října 1949 bylo v hotelu Bečva poprvé provedeno očkování proti tuberkulóze dánským červeným křížem. Žáci prováděli na místním velkostatku Rožnov zalesňovací práce, sběr semen lesních stromů (buků), sbírali odpadové suroviny, jako starý papír a železo.

Jako novota byly zavedeny na školách nástěnky a vůbec nové pojetí výzdoby. Žáci se začali ve školách přezouvat. Boty ponechávají na chodbě a do třídy vstupují v papučích, což dříve nebylo. Uklízečky škol přešly do státní služby jako školnice. Dříve vykovávaly tuto práci nádenicky za odměnu od Místní školní rady. Zrušeny byly tituly „řídicí učitel“ a zavedeno místo něj služební označení „ředitel národní školy“.

Důležitým činitelem na školách se stalo SRPŠ – sdružení rodičů a přátel školy, v kteréžto organizaci se radili rodiče s učiteli o výchově a výuce dětí.

Spolkový život

MJPO (místní jednota požární ochrany) oslavila 20leté jubileum svého trvání. Byla založena místní skupina čl. Červeného kříže. Doplňková sociální podpůrná péče, kterou Červený kříž provozoval byla 15. května 1950 s okamžitou platností přenesena na MNV a ONV. Jedna z posledních podpor jmenované organizace byla podpora 5 000 Kčs Rudolfovi Jurečkovi 29, kterému vyhořela stodola. SČM pod vedením Josefa Hrušky uskutečnil otevření hřiště.

Předsedou Svazu bojovníků za svobodu se stal Josef Krištof 97, místopředsedou František Janíček 47, jednatelem Karel Malina 119 a organizačním referentem ředitel Jindřich Kysučan.

Místní organizace Komunistické strany Československa utvořila ze 2 organizací (Kněhyně a střed obce) organizaci jednu pod předsednictvím Josefa Zetě č. 20. Zapisovatelem se stal Josef Mäuthner, kapitán četnictva v. v.

Předsedou lidové strany byl Rudolf Jurečka 29.

Předsedou AV – NF (akčního výboru národní fronty), stal se po Ondřeji Ondryáši Antonín Vašut.

V budování obce se pracovalo na hasičské zbrojnici a na obecních cestách.

Rok 1950 byl poměrně suchý. Brambory se sázely již koncem března. Nepršelo od polovice května do 17. června. Proto senoseč byla provedena již v červnu.